

عناصر شعر

..... محمد کاظم مزنانی

خال خیال

تمام زیبایی و سحرانگیزی شعر
به تشبیه و استعاره است
عناصر دیگر
مثل مثنی النگو و انگشتر و گوشواره است

تشبیه چیست؟
محصول دوران کودکی و سادگی انسان
و استعاره؟
نشانه پیچیدگی روح و روان

استعاره
جوهر اصلی خیال است
اصلاً شعر یعنی خیال
بقیه چیزها فقط خط و خال است...
انسان می خواهد به کمک شعر...
زندگی را تبدیل کند به خیال
فرقش این است که بعضی آدم ها
با خال خیال حال می کنند
و بعضی ها با خیال خال

بدون استعاره
درخت ها تکه ای چوب بیش نیستند
اما با کمک استعاره
می توانند حرف بزنند
و حتی به نماز بایستند

شعر ناب
معدنی است از الماس استعاره
مروارید تشبیه
و یاقوت سیاه ایهام
نه، اصلاً شعر یعنی استعاره
والسلام!

نمونه‌ای از شعر بی‌استعاره و تشبیه

نکوهش مکن چرخ نیلوفری را
برون کن ز سر، باد خیره‌سری را
بری‌دان ز افعال، چرخ برین را
نشاید نکوهش زدانش‌بری را
همی تا کند پیشه، عادت همی کن
جهان مر جفا را، تو مر صابری را

ناصر خسرو

نمونه‌ای از شعر تشبیهی

مرا بسود و فرو ریخت هر چه دندان بود
نبود دندان، لا، بل چراغ تابان بود
سپیدسیم‌زده بود و دُر و مرجان بود
ستاره سحری بود و قطره باران بود...

رودکی

نمونه‌ای از جادوی استعاره از استاد استعاره

سرو چمان من چرا میل چمن نمی‌کند
همدم گل نمی‌شود، یاد سمن نمی‌کند؟
دی گله‌ای ز طره‌اش کردم و از سر فسوس
گفت که این سیاه کج، گوش به من نمی‌کند
تا دل هرزه‌گرد من، رفت به چین زلف او
زان سفر دراز خود، عزم وطن نمی‌کند

حافظ